

**УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВИТИ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ РОЗВИТКУ ДИТИНИ**

РЕФЕРАТ

на

ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Освітній ступінь магістр

на тему:

**БАТЬКІВСЬКО-ВИХОВАТЕЛЬСЬКА ВЗАЄМОДІЯ ЯК ЧИННИК
ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Виконала:

студентка II курсу, 603 групи
спеціальності 012 Дошкільна освіта
Освітня програма: Дошкільна освіта
Тржесковська Вікторія Костянтинівна

Керівник: д.п.н, професор

Андрющенко Тетяна Костянтинівна

Рецензент: доктор філософії, доцент

Черніченко Людмила Анатоліївна

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У БАТЬКІВСЬКО-ВИХОВАТЕЛЬСЬКІЙ ВЗАЄМОДІЇ	6
1.1. Сутність та структура феномену патріотичної вихованості дітей старшого дошкільного віку у батьківсько-виховательській взаємодії	6
1.2. Батьківсько-виховательська взаємодія як чинник патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку у науковій теорії і практиці....	12
1.3. Наукові підходи до патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку у батьківсько-виховательській взаємодії	16
РОЗДІЛ 2. СТАН СФОРМОВАНOSTІ ПАТРІОТИЧНОЇ ВИХОВАНOSTІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У БАТЬКІВСЬКО-ВИХОВАТЕЛЬСЬКІЙ ВЗАЄМОДІЇ.....	22
2.1. Методика організації і проведення констатувального етапу експерименту.....	22
2.2. Діагностика рівнів патріотичної вихованості дітей старшого дошкільного віку у батьківсько-виховательській взаємодії	33
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ БАТЬКІВСЬКО-ВИХОВАТЕЛЬСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЯК ЧИННИКА ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	44
3.1. Обґрунтування організаційно-педагогічних умов батьківськовиховательської взаємодії як чинника патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку.....	44
3.2. Реалізація організаційно-педагогічних умов патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку у батьківсько-виховательській взаємодії.....	47
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81

ВСТУП

Сучасний етап розвитку суспільства вимагає вдосконалення змісту та засобів реалізації дошкільної освіти в Україні, пошуку нових засад підвищення її якості. Актуальною освітньою проблемою на сьогодні, починаючи з дошкільного віку дитини, є необхідність виховання самодостатньої, відповідальної особистості, яка здатна усвідомлювати свою роль у житті держави, якій не байдужа доля країни і людей, а у майбутньому – бути готовою до її захисту.

Ефективність дошкільного виховання значною мірою визначають взаємини між вихователями і батьками. Родина є основним соціальним інститутом, що відповідає за навчання, виховання і розвиток дитини. Разом з тим сучасні батьки, не володіючи достатньою мірою знаннями щодо специфіки науково доцільного виховання, вікових та індивідуальних особливостей дитини, досить часто здійснюють процес виховання інтуїтивно і хаотично. Саме тому існує потреба у свідомій і відповідальній співпраці батьків та вихователів закладів дошкільної освіти, що дозволяє забезпечити неперервність виховних впливів та створити сприятливі умови для реалізації єдиних вимог щодо повноцінного навчання, виховання і розвитку дітей, зокрема патріотичного виховання.

На важливості співпраці батьків і вихователів закладів дошкільної освіти наголошували Ш. Амонашвілі, Я. Корчак, О. Сухомлинський та ін.

Теоретичні засади виховання дитини в сучасній українській сім'ї обґрунтовано Т.Алексєєнко, І. Бехом, Л. Гончар, О. Докукіною, Т. Кравченко, О. Половіною, В. Постовим, М. Стельмаховичем, В. Шахрай.

Враховуючи актуальність проблеми, а також недостатню її дослідженість, темою магістерської роботи було обрано «Батьківсько-виховательська взаємодія як чинник патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку».

Мета кваліфікаційної роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні і експериментальній перевірці педагогічних умов патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку у батьківсько-виховательській взаємодії.

Для досягнення означеної мети необхідно вирішити наступні **завдання:**

1 Шляхом теоретичного аналізу вітчизняних і зарубіжних джерел уточнити сутність ключових понять: «патріотична вихованість дітей старшого дошкільного віку», «батьківсько-виховательська взаємодія».

2. Проаналізувати основні наукові підходи щодо патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку у батьківсько-виховательській взаємодії.

3. Визначити критерії, показники та схарактеризувати рівні патріотичної вихованості дітей старшого дошкільного віку.

4. Розробити, обґрунтувати та експериментально перевірити організаційно-педагогічні умови патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку у батьківсько-виховательській взаємодії.

Об'єкт дослідження – процес патріотичного виховання дітей дошкільного віку у батьківсько-виховательській взаємодії.

Предмет дослідження – організаційно-педагогічні умови патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку у батьківсько-виховательській взаємодії.

Методи дослідження: теоретичні: аналіз філософських, соціологічних, психологічних та педагогічних джерел; емпіричні: анкетування, спостереження (безпосереднє і опосередковане), опитування, тестування; статистичні: методи математичної статистики для опрацювання результатів експериментальних даних дослідження та порівняння їх із вихідними.

Практична значущість результатів дослідження: результати дослідження можуть бути використані у практичній діяльності педагогів закладів дошкільної освіти з метою організації взаємодії батьків та вихователів; при розробці навчально-методичних посібників, програм і

методичних рекомендацій для вихователів закладів дошкільної освіти, як доповнення до навчальних програм з педагогіки та методики виховної роботи для здобувачів вищої освіти педагогічних закладів вищої освіти.

Апробація результатів дослідження. Тржесковська Вікторія Батьківсько-виховательська взаємодія як чинник патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку. Професійна підготовка майбутніх фахівців закладів дошкільної освіти до педагогічної творчості в контексті тенденцій розвитку освіти : Вісник науково-дослідної лабораторії «Василь Сухомлинський і школа ХХІ ст.» за матеріалами ІV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю (м. Умань, 24 лист. 2023 р.). / [Голов. ред. Гаврилюк С. М. ; відп. за вип. Скрипник Н.І. ; ред.кол.: Кушнір В. М., Попиченко С. С., Мельникова О.М. та ін.]. – Умань : Візаві, 2023. - Вип. XV. С. 106-111.

Експериментальна база. Дослідження здійснювалося в Початковій школі 1, м. Умань.

Структура та обсяг роботи. Випускна кваліфікаційна робота має таку структуру: вступ, три розділи, висновки, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи 86 сторінок. У списку використаних джерел 53 найменування.

ВИСНОВКИ

Результати дослідження засвідчили досягнення мети, розв'язання завдань і дали підстави для формулювання таких висновків.

1. Шляхом теоретичного аналізу вітчизняних і зарубіжних джерел уточнено сутність ключових понять: «патріотична вихованість дітей старшого дошкільного віку», «батьківсько-виховательська взаємодія». Поняття «патріотична вихованість дітей старшого дошкільного віку» розглядається нами як інтегральна динамічна особистісна властивість, яка відображає почуття любові до Батьківщини, до людей, до країни, ціннісне ставлення до родини, обізнаність з національною символікою, державними святами, традиціями, історичними подіями, видатними людьми Батьківщини, які через гуманістичні переживання дитини втілюються у їхній поведінці. Змістово-компонентну структуру поняття «патріотична вихованість дітей старшого дошкільного віку» складають: когнітивний, емоційно-ціннісний, поведінковий компоненти. Батьківсько-виховательську взаємодію щодо патріотичного виховання старших дошкільників розглядаємо як основний чинник у проведенні виховної роботи з патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку, де суб'єктами виступають вихователі, батьки, вихованці закладів дошкільної освіти; процес спільної взаємоузгодженої і взаємовідповідальної діяльності вихователів і батьків, що передбачає обмін інформацією, організацію спільних дій для досягнення патріотичної вихованості дітей старшого дошкільного віку.

2. На основі аналізу наукового доробку вчених проаналізовано основні наукові підходи щодо патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку у батьківсько-виховательській взаємодії, а саме: системний підхід (надає можливість віднайти різні варіанти взаємодії батьків та вихователів, обрати варіант, завдяки якому патріотичне виховання дітей старшого дошкільного віку буде відбуватись з найбільшою ефективністю); особистісно орієнтований підхід (передбачає підтримку та розвиток дитини старшого

дошкільного віку щодо її патріотичного виховання, виступає орієнтиром у використанні різноманітних форм роботи з сім'єю з урахуванням їх особливостей); діяльнісний підхід (зорієнтовує на використання різноманітних прийомів та методів взаємодії вихователів та батьків у процесі патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку, спрямовує роботу на здобуття дитиною старшого дошкільного віку патріотичних знань, ціннісних ставлень з подальшим їх відтворенням у діяльності); герменевтичний підхід (надає можливість повною мірою з'ясувати важливість виховання патріотизму у дітей старшого дошкільного віку у нових соціокультурних умовах, сутність патріотизму, спрямовує на застосування ефективних методів та форм взаємодії з батьками та дітьми).

3. Визначено критерії, показники та рівні патріотичної вихованості дітей старшого дошкільного віку, а саме: «уявлення про патріотизм» (уявлення про сутність патріотизму та його складники – любов до Батьківщини, до людей, до країни; знання й уявлення про національну символіку, державні свята; народні й сімейні традиції, історичні події, видатних людей країни, свої права та обов'язки); «бажання проявляти патріотизм» (почуття любові до Батьківщини, до людей, до країни; ціннісне ставлення до родини; поцінування історії своєї сім'ї, гордість за досягнення країни; позитивне ставлення до традицій свого народу, державної мови); «прояв патріотизму у поведінці»: (прояв любові до Батьківщини, до людей, до країни, участь у народних і сімейних традиціях, колективних патріотичних заходах; дотримання суспільно корисних правил у різних видах діяльності). Відповідно до критеріїв та показників схарактеризовано рівні патріотичної вихованості дітей старшого дошкільного віку, а саме: високий, середній, низький.

4. Розроблено, обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність організаційно-педагогічних умов патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку у батьківсько-виховательській взаємодії (підвищення професійної компетентності вихователів щодо патріотичного

виховання дітей старшого дошкільного віку; спрямованість виховних зусиль закладів дошкільної освіти і сім'ї на забезпечення патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку; впровадження традиційних та інноваційних форм взаємодії педагогів та батьків, спрямованих на патріотичне виховання дітей старшого дошкільного віку). Встановлено якісну і кількісну динаміку змін у рівнях патріотичної вихованості дітей старшого дошкільного віку: в експериментальній групі значно зменшилась кількість дітей старшого дошкільного віку з низьким рівнем патріотичної вихованості (на 26,21%); натомість суттєво зросла кількість дітей старшого дошкільного віку з високим (на 22,76%) рівнем означеного феномену, збільшилася кількість дітей з середнім рівнем (на 3,45%). У контрольній групі суттєвих змін у динаміці рівнів патріотичної вихованості дітей старшого дошкільного віку не відбулося. Підсумкові контрольні зрізи рівнів патріотичної вихованості дітей старшого дошкільного віку довели ефективність обґрунтованих та експериментально перевічених організаційно-педагогічних умов патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку у батьківсько-виховательській взаємодії. Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів досліджуваної проблеми.